

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Економічна психологія

Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	053 «Психологія»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Залік

Автор курсу та лектор:

Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

старший викладач кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

galina0189@ukr.net	+38-066-923-16-16	Viber за номером телефону	за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є суб'єктивні відносини людей із приводу речей, які фактично складаються в процесі виробництва, обміну, розподілу й споживання. Це новий тип знання, що принципово відрізняється від того, що існував традиційно в економічній і психологічній науках. Потреба в цьому новому типі знань обумовлена тим, що економічні й психологічні знання, відокремлювані друг від друга штучними границями, керівник та підприємець у господарській практиці застосовує в єдності.

Саме тому суб'єкт економічної діяльності потребує, насамперед, таких знань, де б економічні методи господарювання досліджувалися під кутом зору сприйняття людей, тобто через призму особливостей їх психології.

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: основні категорії, поняття й напрямки розвитку економічної психології; мати уявлення про предмет, метод і місце економічної психології в системі психологічних наук; мати уявлення про основні закономірності розвитку й механізмах реалізації індивідуальних особливостей особистості в різних ситуаціях економічного життя; типологію й особливості економічної поведінки в економічному середовищі, включаючи нормативну й девіантну поведінку, їхні причини, фактори, особливості індивідуальної і групової

поведінки в процесі прийняття рішень, спілкування в економічному середовищі особистостей і груп; вплив на поведінку особистості та суспільств їхнього статусу й ролі в організації, участі в керуванні, у володінні власністю; психологічні фактори, що визначають особливості поведінки в різних ситуаціях економічного життя; типологію й особливості індивідуальної та групової поведінки в сфері економіки: в умовах виробництва, розподілу, обміну, споживання, володіння й керування.

Вміння: проводити діагностику психологічних факторів, що визначають особливості поведінки в різних ситуаціях економічного життя; прогнозувати результати поведінки особистості в економічному середовищі; проводити економіко-психологічні дослідження.

Передумови до початку вивчення: Для засвоєння дисципліни повинні бути знання з: «Економічна психологія» студент повинен мати знання з дисциплін «Загальна психологія», «Експериментальна психологія», «Психодіагностика».

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у розкритті взаємозв'язку різних суб'єктів економічних стосунків, а також формування у здобувачів вищої освіти: знань про психологічні особливості особистості економічної діяльності, навичок ефективного психологічного аналізу економічних явищ на різних рівнях соціального життя суспільства.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9 Здатність працювати в команді.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Предмет, завдання та структура Економічної психології. Економічна поведінка.	4/-	Об'єкт, предмет та методи економічної психології. Історія виникнення та розвитку економічної психології. Економічна психологія в системі наук. Економічна поведінка прийняття рішень.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2.	Методи дослідження економічної поведінки.	2/2	Базові методи дослідження в економічній психології. Основні типи поведінки індивідів. Мотиваційно-вольовий компонент економічної поведінки. Поведінкові особливості в кризових ситуаціях.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3.	Економічна психологія сприйняття грошей.	4/-	Гроші як об'єкт психологічних досліджень. Типи й акцентуації особистості в контексті використання грошей. Фактори, що впливають на ставлення до грошей. Ставлення до грошей у різних соціальних групах населення.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4.	Економіко-психологічні передумови. Розвитку підприємництва.	4/2	Психологічні передумови підприємництва. Етика та ідеологія підприємства. Психологічний портрет підприємця.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Підприємець та менеджер: психологічні умови поведінки.	Індивідуальні завдання.
5.	Умови формування та розвитку трудового Потенціалу: економіко-психологічні аспекти	2/-	Сутність і структура трудового потенціалу. Характеристика трудового потенціалу. Умови формування та розвитку трудового потенціалу. Фактори соціально-психологічного впливу на кадровий потенціал.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6.	Ринок праці.	2/2	Поняття праці як фактора виробництва. Структура, моделі та функції ринку праці. Методи регулювання ринку праці. Проблеми сучасного розвитку ринку праці в Україні	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
7.	Психологія вибору професії.	4/2	Основні підходи до професійного самовизначення Особистості. Адаптація до праці та фактори її мотивації. Планування кар'єри. Професіограма менеджера.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
8.	Психологія споживача.	2/2	Фактори споживацького вибору. Типові ефекти споживацької поведінки. Моделі вибіркової поведінки споживача. Маркетингові дослідження поведінки споживачів .	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
9.	Фактори психологічного впливу насуб'єктів фондового та фінансового ринків.	2/2	Психологічні дослідження цікавості до фінансових ринків. Психологія поведінки платників податків. Загальні психологічні закономірності поведінки на біржі. Психологічний портрет брокера валютної біржі.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
10.	Інновації та їх прояв в економіці і психології.	2/2	Економічна сутність та психологічні проблеми інновацій. Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком. Роль освіти у розвитку національної інноваційної системи. Психологічні аспекти знаннєвої економіки.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Кулініч І. О. Психологія управління: Навч. Посібник/ І.О. Куліч. - К.: Знання, 2008. – 292 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : у двох книгах. Книга друга. Особистісно-орієнтований підхід; науково-практичні засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. –344 с.
3. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування / Н.В. Ботвина. - К.: АртЕк, 2000. – 190 с.
4. Дзвінчук Д.І. Психологічні основи ефективного управління / Д.І Дзвінчук - К.: Нічлава, 2000. – 280 с.
5. Лозниця В.С. Психологія менеджменту/ В.С. Лозниця. - К.:ЕксОб, 2000. – 512 с.
6. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування: навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова., Л.В. Пдяка - Х.: НФаУ, 2011. 132 с.
7. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручн. / В.В. Москаленко. - К: Центр навч. літ-ри, 2008. 624 с.
8. Кузнецова Т. В. Основи економічної психології : Курс лекцій / Т.В. Кузнецова. - К. : МАУП, 2006. – 140 с.
9. Корольчук М. Перспективи розвитку організаційної та економічної психології в Україні / М.Корольчук. // Вісник КНТЕУ. Серія Актуальні проблеми психології. Вип. 4. – 2012. – С. 63-73.
10. Лозинський О.М. Економічна психологія та профвідбір: Курс лекцій / О.М. Лозинський. – Львів: «Тріада плюс», 2013. – 137 с.
11. Максименко С.Д. Підприємництво: психологічні, організаційні та економічні аспекти : навч. посіб. / С.Д. Максименко, А.А. Мазаракі, Л.П. Кулаковська, Т.Ю. Кулаковський. - К. : Київ. нац. торг.-екон. у-т, 2012. – 720 с.
12. Карамушка Л. М. Психологія управління: навчальний посібник/ Л. М. Карамушка. –К. : Міленіум, 2003. –344 с.
13. Винославська О. В. Людські стосунки: навчальний посібник / О. В. Винославська, М. П. Малигіна. – К. : Центр навчальної літератури , 2006. – 142 с

Інформаційні ресурси.

1. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
2. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
3. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>
4. Психологія: схеми, таблиці, коментарії: навчально-наочний посібник / за загал. ред. Цільмак О.М. Одеса: ОДУВС, 2015. 271 с. Режим доступу: http://www.oduvs.edu.ua/navch_pidruch_psixolog.html
5. Виртуальная библиотека по психологии. Режим доступу: <http://scitylibrary.h11.ru/Library.htm>

Методичне забезпечення

1. Бутко М. П. Економічна психологія. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. / М. П. Бутко, А. П. Неживенко, Т. В. Пепа – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 232 с.
2. Ложкін Г.В. Л 7) Економічна психологія: Навчальний посібник. / Г.В. Ложкін., В.В. Спасніков., В.Л. Комаровська. - К.: ВД «Професіонал», 2004. — 304 с.
3. Безпалько О, Савич Ж. Спілкуємось та діємо: навчально методичний посібник / О. Безпалько, Ж. Савич – К.: Навчальна книга, 2002.
4. Варій М. Й. Психологія особистості: Навчальний посібник. / М.Й. Варій – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами:– за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт,

передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.